

REZULTATY MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJI „EDUKACJA WŁĄCZAJĄCA: SPOSÓB WSPIERANIA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ”, KTÓRA ODBYŁA SIĘ W DNIACH 11–12 MARCA 2010 W MADRYCIE

W maju roku 2009 Rada Unii Europejskiej ustanowiła, jako część strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia (ET2020), cele strategiczne, które podkreślały wagę edukacji włączającej przy rozwiązywaniu problemu nierówności edukacyjnych. Jak zauważyła Rada, poprzez edukację należy zwalczać wszystkie formy dyskryminacji oraz zapewnić młodym ludziom pozytywne relacje z ich rówieśnikami wywodzącymi się z różnych środowisk.

Celem tej międzynarodowej konferencji, w której uczestniczyło około 300 delegatów z 40 państw, było stworzenie okazji do podjęcia refleksji nad sposobami pogodzenia zasad jakości, skuteczności i równości na każdym etapie kształcenia. W szczególności skupiono się na sposobach pozwalających włączyć w system edukacji uczniów najbardziej narażonych na nierówne traktowanie, aby zapobiec ich wykluczeniu społecznemu.

Konferencja służyła następującym celom:

- Refleksji nad systemem edukacji jako istotnym aspektem integracji społecznej w ramach Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym;
- Refleksji dotyczącej polityki włączania uczniów w system edukacji oraz dzieleniu się dobrymi praktykami w tym zakresie, zwłaszcza w odniesieniu do uczniów wymagających specjalnego wspomaganie;
- Wsparciu procesu wymiany doświadczeń pomiędzy krajami członkowskimi Unii Europejskiej i Ameryki Łacińskiej na polu edukacji włączającej;
- Opracowaniu dokumentu przedstawiającego kluczowe przesłanie na temat edukacji włączającej, który następnie miałby zostać przedstawiony władzom krajowym i władzom Unii Europejskiej.

Powyżej przedstawione zostały rezultaty konferencji, natomiast jej program oraz informacje dodatkowe znaleźć można pod następującym adresem internetowym:
<http://www.educacion.es/eu2010/agenda/educacion-inclusiva.html>

Wniosków

Edukacja włączająca stanowi niezbywalne prawo każdego człowieka. Jego realizacja wymaga zastosowania takich narzędzi polityki oświatowej, które służyć będą zapewnieniu wszystkim obywatelom dostępu do wysokiej jakości kształcenia. Edukacja włączająca zakłada również, że wszystkie potrzebne zasoby (finansowe, ludzkie, edukacyjne, techniczne i technologiczne) dostępne będą wszystkim placówkom oświatowym, tak aby mogły one odpowiadać na potrzeby uczniów i gwarantować im sukces edukacyjny, niezależne od ich pozycji społecznej, sytuacji finansowej czy osobistej, przynależności kulturowej czy etnicznej, oraz kraju pochodzenia. Szczególną uwagę należy poświęcić płci, uwzględniając specyficzne formy dyskryminacji, jakim poddawane są niepełnosprawne dziewczynki i kobiety.

Edukacja włączająca powinna gwarantować jakość, równość i dążenie do doskonałości, zgodnie z zasadami takimi jak równość szans, zapobieganie dyskryminacji i powszechny dostęp do systemu oświaty. Wszystkie te zasady są wobec siebie komplementarne i nierozzerwalnie ze sobą związane.

Konferencja, w której uczestniczyli przedstawiciele różnych regionów autonomicznych Hiszpanii, państw europejskich, krajów Ameryki Łacińskiej i wolontariusze, stanowiła sposób realizacji jednego z czterech celów, które wyznaczyła sobie Prezydencja Hiszpańska w zakresie edukacji: wywrzeć wpływ na politykę oświatową wspierającą równość, spójność społeczną oraz aktywne obywatelstwo. Cel ten ma służyć znalezieniu odpowiedzi na różne wyzwania: wczesne opuszczanie systemu kształcenia przez uczniów czy zaspokojenie potrzeb tych spośród kształcących się, którzy wymagają dodatkowego wsparcia i szczególnych form pomocy.

W edukacji dokonał się już znaczący postęp zarówno w sferze teoretycznej, na polu praktyki, oraz na poziomie kształtowania polityki oświatowej, dzięki któremu możliwe jest realizowanie postulatów edukacji włączającej. W szczególności należy tu wspomnieć o przyjęciu Konwencji dotyczącej Praw Osób Niepełnosprawnych ONZ, w tym artykułu 24 tejże Konwencji, który odnosi się do edukacji.

Niemniej jednak edukacja włączająca pozostaje nadal celem, do którego dążymy. Chcąc osiągnąć cele związane z jakością, równością, integracją, poszanowaniem różnorodności i powszechnym współuczestnictwem w „społeczeństwie dla wszystkich”, musimy pokonać wiele istotnych przeszkód. Podczas Konferencji szczególną uwagę poświęcono poczynionym dotąd postępom oraz wyzwaniom, jakie stają przed trzema etapami kształcenia: ponadpodstawowym, zawodowym i wyższym.

Należy zwrócić uwagę na następujące propozycje podniesione podczas trwania konferencji:

- Edukacja włączająca stawiająca w samym centrum osobę, dobrze służy wszystkim uczniom, niezależnie od tego, czy posiadają oni specjalne potrzeby edukacyjne w związku z niepełnosprawnością lub z innych przyczyn, czy też nie. Edukacja włączająca przygotowuje uczniów do życia i pracy w społeczeństwie pluralistycznym.
- Potrzeba dziś woli politycznej i determinacji wszystkich zaangażowanych stron, aby wprowadzić zasadnicze zmiany systemowe. Do tego, by we wszystkich placówkach ogólnodostępnych na wszystkich etapach kształcenia wdrożyć wysokiej jakości edukację włączającą, którą cechuje równość szans i wysoka jakość, potrzebna jest wizja, wiedza, umiejętności oraz odpowiednie instrumenty prawne. W ten proces musi zaangażować się całe społeczeństwo, które będzie współuczestniczyć we wprowadzanych w systemie edukacji zmianach.
- Należy wspierać koordynację polityki prowadzonej przez różne sektory zaangażowane w działanie systemu edukacji, a także wspomagać wymianę przykładów dobrej praktyki.
- Należy ustanowić odpowiednie mechanizmy służące gromadzeniu niezbędnych informacji i ich analizie po to, by poprzez właściwie dobrane wskaźniki monitorować prowadzoną politykę oraz dobre praktyki w oświacie. Wspomniane wskaźniki pozwolą określić, jakie czynniki przyczyniają się do wykluczenia, a jakie wspierają proces włączania w system edukacji.
- Następujące elementy są niezbędne do tego, by wspomagać zmiany w placówkach oświatowych oraz zapewnić postęp w realizacji prawa do edukacji dla wszystkich: elastyczne systemy edukacji; różnorodność traktowana jako wartość; eliminacja wszelkich barier (architektonicznych, związanych z wyposażeniem i specjalistycznym sprzętem, zawartych w programach nauczania, postawach, wpływających z przyjętych form interakcji społecznych, sposobów komunikacji, braku dostępu do języka migowego i innych narzędzi wspomagających komunikację werbalną); wsparcie dla nauczycieli i szkół; praca zespołowa; przywództwo w szkołach; harmonijne relacje pomiędzy uczniami; współpraca z rodzicami, specjalistami i sektorem wolontariatu.
- Należy wspomagać: przechodzenie uczniów na kolejne etapy edukacyjne oraz podejmowanie przez nich zatrudnienia; wprowadzanie edukacji włączającej począwszy od najwcześniejszych form edukacji, kładąc nacisk na wczesną diagnozę i interwencję.
- Szczególną uwagę poświęcić należy kształceniu nauczycieli (przygotowaniu zawodowemu oraz kształceniu ustawicznemu) na każdym etapie edukacji. Kształcenie nauczycieli powinno przygotowywać ich do radzenia sobie z różnorodnymi potrzebami uczniów – to właśnie jest kluczowy element, od którego zależy powodzenie edukacji włączającej.
- Młodzi ludzie nie chcą, by traktowano ich jak dzieci; chcą sami podejmować decyzje. Wszystkim im należy się dostęp do takich programów kształcenia, które przygotowują ich do bycia pełnoprawnymi obywatelami.
- Jednym z kluczowych elementów szkolnictwa zawodowego jest potrzeba ścisłego powiązania kształcenia z rynkiem pracy oraz zapewnienie praktyk zawodowych w zakładach pracy.
- Edukacja włączająca w szkolnictwie wyższym powinna zostać uznana za jeden z priorytetów, podobnie jak to ma miejsce na etapach edukacyjnych objętych obowiązkiem szkolnym. Należy poprawić dostępność szkolnictwa wyższego tak, by zwiększyć liczbę studentów niepełnosprawnych oraz studentów wywodzących się ze środowisk zagrożonych wykluczeniem. Niezbędne jest ustanowienie odpowiednich form wsparcia, w tym szczególnie pomocy specjalistów „pośredniczących” pomiędzy studentami i ich wykładowcami.
- Na koniec należy podkreślić, iż wszystkie rozwiązania wprowadzone w ramach systemu edukacji włączającej przyniosą korzyści każdemu z uczących się.

